

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Pirovits Aladár*

Cím: *A Tabánnal még sok baj lesz.*

Forrás: *Válhalkorok Lapja*

Bp
(Hely)

1927. 9. 14.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

"1927"

Személy

A Tabánnal még sok baj lesz!

Irta: *Pirovits Aladár.*

Még Bárczy polgármestersegének idejére kell visszamennünk, ha a Tabánkérdés keletkezésének időpontját csak hozzávetőlegesen akarjuk megállapítani. Igaz ugyan, hogy már az Erzsébet-híd elkészültekor is szakkörökben aktuális volt, sőt a Gellérthegy oldalán és annak töviben a kilencvenes évek után a hidépítés miatt már az ott levő apró viskók és dunaparti régi épületek lebontását is megkezdték, de maga a Tabán-városrész, a terület mikénti beépítése, vagyis a szabályozási terv elkészítése szempontjából csak ez előtt 15–20 évvel került a közérdeklődés körébe.

A véglegesen megállapított szabályozási tervről egy *gipszmodell* is készült, egyrészt bizonyára azért, hogy a Tabán jövőbeli városképe minél közvetlenebbül álljon a törvényhatósági bizottság tagjai, egészének a szeméi előtt, de másrészt talán azért is, hogy az a plasztikus terv jelezze egyszermind a végleges, megváltozhatlan megállapodást.

Miután tehát ezek szerint a Tabán beépítésének terve készen volt, ezzel egyidejűen a főváros folyamatba is tette annak a rengeteg sok apró teleknek részint barátságos uton, részint pedig a tulajdonosok elhalálozása, vagy máshová költözése után való megszerzését.

Ez az időszak tehát a Tabán telkeinek megszerzése szempontjából a lassu, a természetes, sőt azt mondhatjuk az ideálisan békés kitelepítésnek az évsorozat volt, amely folyamatnak a bekövetkezett világháború még — csodálatosképpen — kedvezett is, még pedig kétféleképpen. Egyrésztől, mert ennek a várostervnek a megvalósítása lekerült a napi rendről, másrésztől pedig, mert a tabáni lakosság kitelepítésének természetes folyamata — a békés uton való kitelepítésre szükséges idő kitolásával még tovább tarthatott.

A legutóbbi időkben azonban idevonatkozóan egy döntően fontos esemény történt. Ugyanis a székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése a legnagyobb városi párt vezérének indítványára kimondta a Tabán városrész sűrűs kiépítését és erre vonatkozólag a szükséges teendőknél azonnali megkezdését. Képletes értelemben elmondhatjuk tehát, hogy ez a közgyűlési határozat volt az a Gellérthegy-ről levált óriási szikladarab, mely a Dunába jutva, annak vizét még most is hullámszában tartja. A legnagyobb hullámhegy természetesen a tabániak részére szükséges nyolcszáz (másik verzió szerint 1000) lakásnak az előteremtése volna. Csakhogy, miként a jelenbeni mozgalmakból megállapíthatjuk, itt két olyan nehézséggel kell számolnia a hatóságnak, melyek mindegyikére nézve ebben a percben a legkínosabb bizonytalanság áll fenn. Ugyanis a főpolgármesteri nyilatkozat szerint a főváros nem azért hozott oly nagy áldozatot a lakásépítkezések körül, hogy most azután ne az igazán hajléktalanok juszanak lakáshoz. Ripka főpolgármester — a napilapok híradása szerint — mikor a tanács határozatát értesült, igen érélyes nyilatkozatban tiltakozott a lakásigénylők kijátszása ellen és hogy az igénylőket nem hagyja kijátszani. Az ő véleménye szerint a lakásinségben kell elsősorban segíteni, a Tabán ujjáépítése pedig várhat egy ideig. Kétségtelen, hogy a Tabán ujjáépítésére szükség van, viszont az ujjáépítés várhat addig, míg a nyomasztó lakásinség enyhülni fog, és bármilyen szép terv kedvéért a lakásforgalomtól nem szabad elvonni ezer, vagy nyolcszáz lakást.

Ezekben reprodukáltuk az állítólagos főpolgármesteri nyilatkozatot. Ezzel, mint tudjuk, szemben áll a tanács akció, mely szerint a tabáni kilakoltatások érdekében a napokban összehívták a tabáni albizottságot, ahol

a tanács szociálpolitikai ügyosztálya az albizottság elé részletes javaslatot terjeszt a Tabán kiürítéséről és beszámol arról, hogy a kilakoltatásra itelt tabáni lakók részére a főváros most épülő kislakásos bérházaiban hány lakást kell átadni.

A most felsoroltak szolgáltatják az egyik nagy ütközőpontot, amely szerint t. i. a józan ész álláspontjára helyezkedett főpolgármesteri nyilatkozat élesen ütközik a közgyűlési határozattal, tehát a törvényesség álláspontján levő tanács rendelkezés tartalmával.

A második ütközőpont pedig ugyancsak a tanácsnak az intézkedése szemben a tabáni lakóknak az általános emberi természetből eredő, tehát egy megcáfolhatlan igazságban gyökerező azzal a küzdelmükkel, melynek jogosultságát fölük elvitatni nem lehet és amely igazságot „*az én házam az én váram*” jelszóval az emberiség számára maga az élet is megrögzítette.

Igy állnak most szemben az érdekellentétek.

Mi lesz most már e kétirányú küzdelemnek az eredménye? Ennek mindenesetre hamarosan el kell dőlnie és az igazság az lesz, hogy: ha a tanácsnak sikerül az ellentétes érdekeknek kiküszöbölésével a kitelepítés kérdését úgy megoldani, hogy a Tabán ujjáépítéséhez szükséges első lépést — a Tabánon tabula rását csinálni — meg lehessen tenni, akkor a tanács győzött és neki nyert ügye van. Ellenkezően pedig a kitelepítés további lassu folyamata jut érvényre és a Tabán ujjáépítése a főpolgármesteri nyilatkozat szellemében marad a ké-

sőbbi időkre, amidőn t. i. a lakásinség a mai intenzitásából már engedni fog.

A még kelőn tájékozott olvasó most azt hiszi, hogy a Tabán kérdése ki van merítve. Pedig csak most mondjuk el azokat, melyekből megtudjuk, hogy a Tabán-problema igen komoly okoknál fogva nem is lehet sűrűs és ezek az okok olyanok, melyekről — ez nagyon jellemző — eddig még nem is esett szó. Pedig mennyi mindenről írtak a napilapok! Az ervek egész sorozatát vonultatták fel,

hogy milyen országos kár volna a Tabán felépítése sűrűs akciójának megakasztása és elhalasztása. Mert a Tabán ócska háztömbjei most már ugy fekszenek a budai városrész szívében, mint valami kődarab az élő ember gyomrában. Akadályozza a szomszédos városrészeknek és így az egész fővárosnak is az életfunkcióját, mert ez az ujjáépítés igazi osztályosa lehet ugy a főváros, mind a dunamellék emporiális fejlődésének. Ez a centrális fekvésű városrész milyen nagyon jó tere lenne az építő vállalkozásnak és erős vonzója, jó alapja a tőkének. A Tabán jó levegője, a pompás kilátás, a lejtők villái milyen kitűnő otthonokat jelent az ott majd építendő házakra nézve!

Ezek a felsorolt tulajdonságok érthetően magukkal ragadják nemcsak a közvetlenül érdekelteket, de az egész polgárságot is. Pedig a kelőn még nem tájékozottak nem is sejtik, hogy ebben a siettetésben mennyi veszedelem rejlik! Ez a sürgetés mennyire ellenkezik az okszerűséggel, a higgadtan való megfontolt ság szükségességével.

A városi polgárság nem is sejtí, hogy ez a tárgyalás itt újból megteremthetné azt a veszedelmet, amit a fürdő-építések körül megállapíthatunk.

Meg kell ugyanis mondanunk, hogy a Tabánnak a területére tartozó uthálózatot a szabályozási tervekből ismerjük ugyan, de az idetartozó utépítéseknek nemcsak a tervük nines készen, de még azok a felvételek sincsenek meg, melyek az utépítési tervek elkészítésének az alapjául szolgálnak. Ezeket pedig addig meg sem lehet szerezni, a helyszíni felvételeket meg sem lehet kezdeni, amíg a fennálló viskók le ninesenek mind bontva. A mér-

nők nem dolgozhatnak sem *vázlatos tervekkel*, sem pedig nem költséghetli a munkáit *légtérkép* méterek útján. — neki és ez benn van a mérnöki tradíciókban — mindenkor pontos helyszíni felvételek útján kell terveit megszerkesz-

(Hel

teni és ha ennek az elvnek —, mely a főváros mérnökei között is természetesen mindig szent és sérthetetlen volt — valahol, hát itt a helyen-völgyön, sziklákon, pincében, régi falakon stb. át majdan építendő utak tervezésénél sokszorosán jobban kell hódolni, mert itt sokkal hamarabb előáll a kivitel alkalmával jelentkező 100—200%-os hiteltullépési szükség, ha nem pontos terv szerint épülnek az utak, — mint a magasépitkezésnél.

Hát még mit szóljunk ahhoz, hogy az ős állapotban levő Tabán városterületnek a városiasítására, tehát az utakon kívül *az összes közművek kiépítésére még semmi költség nem áll rendelkezésre.* A napilapok olybba tüntetik fel a helyzetet, mintha a tabáni viskóknak lebontásával az építkezés azonnal megkezdődhetnék. Az előzetesen szükségessé váló városiasítást a helyzet megköveteli nemcsak azért, hogy ott építkezni, de azért is, hogy ott lakni lehessen.

És most szólunk egy másik akadályról, mely valóságos réme az építési akció megindításának és ez a nagyméretekkel bíró beboltozott Ördög-árokna^k az áthelyezése az új szabályozás szerint megállapított helyére. Ez az akadály maga *is alig belátható hosszú időre megakaszthat minden más közmunkát.* Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az átépítendő ördögárki szakaszt annak mélysége folytán a dunavizállás erősen befolyásolja. Ha tehát olyan dunavizállási viszonyok lesznek majd az átépítés idején is, mint pl. a múlt 1926. évben, akkor ezen átépítési munkákat folyton szüneteltetni kell, ha nem akarjuk 1875-iki ördögárki katasztrófát mesterségesen előidézni.

Oly sok akadályt és bajt lehetne még felsorolni, hogy azokkal szemben a még oly ambíciózus mérnöknek is el kell csüggedni.

A Tabán-városrész megépítése csak óvatos és tervszerű folyamatban, a logikai sorrend szigorú betartásával mehet csak végbe. A mérnöknek még így is elég oka lesz, hogy fájjon a feje a Tabán miatt. Igaz ugyan, hogy a főváros polgárságának a feje azoktól a horribilis költségektől, melyek ma még meg sem állapíthatók (csak a csatornázás 2 millió pengős költsége ismeretes) bizonyára még jobban fog fájni.